

POSTANOWIENIE

Dnia 31 maja 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Mariusz Łodko

w sprawie z powództwa Z. K.
przeciwko Skarbowi Państwa - Generalnemu Dyrektorowi Dróg Krajowych
i Autostrad
o nakazanie,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 31 maja 2021 r.,
na skutek skargi kasacyjnej powódki
od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]
z dnia 24 września 2019 r., sygn. akt I ACa [...],

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od Z.K. na rzecz Skarbu Państwa - Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej kwotę 2 700 (dwa tysiące siedemset) zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Powódka Z. K. wniosła skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 24 września 2019 r. oddalającego jej apelację od wyroku Sądu Okręgowego w G. z dnia 27 czerwca 2018 r., którym oddalono jej powództwo wniesione przeciwko Skarbowi Państwa - Generalnemu Dyrektorowi Dróg Krajowych i Autostrad o nakazanie złożenia oświadczenia woli i nabycie pozostałej

części nieruchomości położonej w miejscowości D., za równoczesną zapłatą przez pozwanego na rzecz powódki ceny 75.606,58 zł. Ewentualnie, powódka wniosła o nakazanie pozwanemu złożenia oświadczenia woli, którego treścią jest wyrażenie zgody na pokrycie kosztów związanych z doprowadzeniem instalacji elektrycznej oraz instalacji wodociągowej i kanalizacyjnej do części tej nieruchomości. Powódka od 1985 r. była właścicielką działek nr [...]7/12, [...]7/15, [...]7/17, [...]7/20 i [...]7/24 położonych w miejscowości D., na których od 1991 r. wraz z mężem prowadziła restaurację „A.”, do której dobudowała motel. Z uwagi na realizację inwestycji drogowej pn.: „Budowa drogi (...) G. ((...)) – E. ((...)) odcinek K. (dk nr [...] w. K.) – E. (z węzłem K.) pozwany przedstawił powódce ofertę odszkodowania w wysokości łącznej 2.027.863,95 zł za wyłączone pod realizację inwestycji nieruchomości. Nieruchomości oznaczone numerami [...]7/27 i [...]7/29 nie zostały wyłączone. Wniosek o wykup także i tych nieruchomości powódka uzasadniała faktem, że nie będą nadawały się do prawidłowego wykorzystania na dotychczasowe cele. Oddalając powództwo sądy obu instancji uznały, że nie zostały spełnione przesłanki z art. 13 ust. 3 ustawy o szczególnych zasadach przygotowania i realizacji inwestycji w zakresie dróg publicznych, a pozostała po wyłączeniu część nieruchomości nigdy nie była wykorzystywana na cele związane z prowadzeniem motelu i restauracji. Powództwo ewentualne nie zasługiwało na uwzględnienie z uwagi na brak podstawy prawnej tak sformułowanego roszczenia.

W skardze kasacyjnej powódka zarzuciła naruszenie przepisów prawa materialnego, to jest przepisu art. 13 ust. 3 ustawy z dnia 10 kwietnia 2003 r. o szczególnych zasadach przygotowania i realizacji inwestycji w zakresie dróg publicznych (t.j. Dz. U. z 2018 r., poz. 1474) poprzez nieprawidłowe zastosowanie oraz licznych przepisów prawa procesowego, dotyczących dowodów i postępowania dowodowego.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną pozwany wniosł o odmowę przyjęcia jej do rozpoznania, ewentualnie o oddalenie skargi kasacyjnej w całości oraz o zasądzenie od powódki na rzecz pozwanego kosztów postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył co następuje.

Skarga kasacyjna ukształtowana została w przepisach kodeksu postępowania cywilnego jako środek odwoławczy o szczególnym charakterze, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa i jednolitości wykładni, a także w celu usunięcia z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń nie satysfakcjonujących stron (por. postanowienie SN z dnia 13 czerwca 2018 r., II CSK 71/18). Realizacji tego celu służy instytucja tzw. przedsądu, ustanowionego w art. 398⁹ k.p.c., w ramach którego Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny sprawy przedstawionej mu ze skargą kasacyjną. Zakres przeprowadzanego badania jest ograniczony do kontroli, czy w sprawie występują przewidziane w art. 398⁹ § 1 pkt 1 - 4 k.p.c. okoliczności uzasadniających przyjęcie skargi do rozpoznania (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 30 listopada 2020 r. IV CSK 183/20).

Skarżąca uzasadniła potrzebę przyjęcia skargi do rozpoznania wystąpieniem przesłanki przewidzianej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. to znaczy oczywistą zasadnością, ze względu na to, iż według skarżącej „w sprawie niniejszej rozstrzygnięcia Sądów obu instancji pozostają w oczywistej sprzeczności z jednoznacznym stanowiskiem Sądu Najwyższego w sprawie sygn. akt III CZP 35/13. We wskazanej uchwale z dnia 11 września 2013 r. Sąd Najwyższy stwierdził, że przesłanką roszczenia właściciela nieruchomości o nabycie niewyłączonej na cele budowy dróg części tej nieruchomości (art. 13 ust. 3 ustawy z dnia 10 kwietnia 2003 r. o szczegółowych zasadach przygotowania i realizacji inwestycji w zakresie dróg krajowych, Dz.U. Nr 80, poz. 721 ze zm.) jest niemożność prawidłowego jej wykorzystania na dotychczasowe cele, będąca następstwem odłączenia od niej części wyłączonej.” Dotychczasowy cel wykorzystania spornej i wyłączonej części nieruchomości, ich funkcjonalne - gospodarcze i geograficzne powiązanie a także fakt, iż podejmowanie działalności gospodarczej o charakterze gastronomiczno-hotelarskim nie jest możliwe na spornej nieruchomości, tzw. „resztówce” (działkach nr [...]7/27 i [...]7/29), uzasadnia oczywistą zasadność skargi kasacyjnej, bowiem niemożność prawidłowego wykorzystania spornej nieruchomości na dotychczasowe cele, będąca następstwem odłączenia od niej części wyłączonej, jest oczywista.

Sąd Najwyższy, rozpoznając skargę kasacyjną, nie jest trzecią instancją sądową osądzającą sprawę, lecz rozpoznaje skargę kasacyjną w interesie publicznym, wyjaśniając istotne zagadnienia prawne, dokonując wykładni przepisów budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów bądź usuwając z obrotu prawnego orzeczenia wydane w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwe. Dlatego nie każda skarga może być przyjęta do rozpoznania. Z kolei utrwalone w judykaturze jest, że oczywista zasadność skargi kasacyjnej, o której mowa w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., zachodzi tylko wtedy, gdy dla przeciętnego prawnika z samej treści skargi - bez pogłębionej analizy i jurydycznych dociekań - w sposób jednoznaczny wynika, że wskazane w niej podstawy zasługują na uwzględnienie. Skarżący, powołując się na przesłankę przewidzianą w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. powinien wykazać oczywistą zasadność skargi kasacyjnej przejawiającą się kwalifikowanym charakterem naruszenia przepisów prawa. Nie może powtarzać uzasadnienia podstaw kasacyjnych; powinien wykazać, że zasadność skargi kasacyjnej jest oczywista, a więc dostrzegalna *prima vista* oraz że każdy prawnik bez przeprowadzania wnikliwej analizy powinien dojść do wniosku, że zaskarżone orzeczenie jest jaskrawo nieprawidłowe (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 15 lipca 2015 r., IV CSK 17/15, LEX nr 1770910). Rozpoznając skargę, Sąd Najwyższy nie jest uprawniony ani do badania prawidłowości ustaleń faktycznych, ani do oceny dowodów dokonanych przez sąd odwoławczy. Sąd Najwyższy, jako „sąd prawa”, rozpoznając nadzwyczajny środek zaskarżenia w postaci skargi kasacyjnej, jest związany ustalonym stanem faktycznym sprawy. Związanie to wyklucza nie tylko przeprowadzenie w jakimkolwiek zakresie dowodów, lecz także badanie, czy sąd drugiej instancji nie przekroczył granic swobodnej ich oceny. Z tego punktu widzenia każdy zarzut skargi kasacyjnej, który ma na celu polemikę z ustaleniami faktycznymi sądu drugiej instancji, chociażby pod pozorem kontestowania błędnej wykładni lub niewłaściwego zastosowania określonych przepisów prawa materialnego, z uwagi na jego sprzeczność z art. 398³ § 3 k.p.c., jest *a limine* niedopuszczalny (zob. wyrok SN z dnia 16 maja 2018 r., II UK 139/17, postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 października 2020 r., IV CSK 277/20, niepubl.).

Uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie spełnia powyższych wymogów i nie wykazuje, aby w sprawie występował stan "oczywistej zasadności" skargi kasacyjnej w rozumieniu przepisu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. W dość lakoniczny i skrótowy sposób odnosi się jedynie do zarzutów naruszenia prawa materialnego i procesowego, podniesionych w zarzutach samej skargi kasacyjnej oraz odwołuje jedynie do tezy zawartej w uchwale Sądu Najwyższego z dnia 11 września 2013 r. (III CZP 35/13), rozstrzygającej o przesłankach roszczenia właściciela nieruchomości o nabycie niewywłaszczonej części nieruchomości z uwagi na niemożliwość jej wykorzystania na dotychczasowe cele. Proste twierdzenie skarżącej, że wykazała przesłanki do wykupu tzw. „resztówki”, stanowi zwykłą polemikę z oceną roszczenia dokonaną przez sądy obu instancji. Taki sposób weryfikacji twierdzeń skarżącej o rzekomej zasadności skargi kasacyjnej zmierza do dokonania ponownej i dogłębnej analizy całego materiału dowodowego, zatem oczywista zasadność skargi nie występuje, skoro tak określona podstawa przyjęcia jej do rozpoznania, powinna być dokonana bez pogłębionej analizy i juredycznych dociekań. Ustawowy zwrot „dotychczasowe cele” dotyczy czynienia z pozostałej części nieruchomości użytku odpowiadającego wcześniejszemu założeniu. Niemożność wykorzystania pozostałych nieruchomości w tak określony sposób nie zostało wykazane w toku postępowania.

Uznać zatem należy, iż wymienione przez skarżącego podstawy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie zachodzą jak również okoliczności sprawy nie wskazują, aby zachodziły inne podstawy przewidziane w art. 398⁹ § 1 k.p.c. Z tych przyczyn Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia tej skargi do rozpatrzenia.

O kosztach postępowania kasacyjnego Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 99 k.p.c. w zw. z art. 108 § 1 k.p.c. w zw. z art. 398²¹ i art. 391 § 1 k.p.c. oraz na podstawie § 10 ust. 4 pkt 2 w zw. z § 2 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. 2018, poz. 265 j.t).

jw